

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34341
Nom	Ortopodologia III
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1208 - Grau de Podologia	Facultat d'Infermeria i Podologia	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1208 - Grau de Podologia	12 -	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
ALCAHUZ GRIÑAN, MARIA MONTSERRAT	125 - Infermeria
CAMPOS CAMPOS, JUAN	125 - Infermeria
NIETO GIL, MARIA PILAR	125 - Infermeria

RESUM

CONTEXT DINTRE DE LA TITULACIÓ:

MÒDUL 3. MATÈRIA: PATOLOGIA PODOLÓGICA, TRACTAMENTS ORTOPODOLÓGICOS FÍSICS I FARMACOLÓGICOS.

La matèria de Ortopodologia consta de 18 ECTS i comprèn 3 assignatures: Ortopodologia I (cod 34339 , 2ºcurs) que s'imparteix en el primer quadrimestre del 2º curs, Ortopodologia II (cod.34340 de 2ºcurs) que s'imparteix en el 2º quadrimestre del 2º curs i Ortopodologia III que correspon al 1º quadrimestre del 3º curs .

L'assignatura Ortopodologia III (**COD.34341**) busca aprofundir i complementar els coneixements adquirits per l'alumnat després de l'estudi de la Ortopodologia I i de la Ortopodologia II.(cod 34339 i 34340 de 2º curs)

L'assignatura té un caràcter mixt teòric-experimental, de manera que als continguts teòrics s'uneixen continguts pràctics, com ara: resolució de casos clínics, i la realització de treballs pràctics de laboratori, en què s'exercitarà els conceptes i tècniques estudiades.

L'objectiu general de l'assignatura és introduir a l'alumne / a en el camp terapèutic de la ORTOPODOLOGIA, proporcionant-li una formació bàsica de coneixements teòrics i destreses pràctiques, per tal d'iniciar l'alumne en les competències professionals de la prescripció, disseny i obtenció de les ortesis i pròtesis del peu i la resta del membre inferior més utilitzades.

Per això, tant els continguts del programa i la metodologia docent emprada estan dissenyats d'acord a uns criteris lògics i en funció del nivell de complexitat de l'aprenentatge a assolir. D'aquesta manera busquem que l'alumnat interrelacioni els coneixements adquirits en aquesta assignatura amb els d'altres de la titulació amb les que comparteixen competències i objectius.

18.19

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1208 - Grau de Podologia

- Desenvolupar l'habilitat i la destresa en l'ús de l'instrumental, del material i de la maquinària usats per a l'elaboració i l'aplicació de tractaments ortopodològics. Concepte general d'ortopèdia. El taller ortopodològic. Tecnologia de materials terapèutics ortopodològics. Fonaments i tècniques per a l'emmotllament peu-cama.
- Dissenyar, obtenir i aplicar mitjançant, diferents tècniques i materials, els suports plantars i ortesis digitals, pròtesis, fèrules. Ortesiologia plantar i digital. Estudi del calçat i calzadoterapia. Prescripció de tractaments ortopèdics de l'extremitat inferior.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

El / la alumne/a serà capaç de:

- Seleccionar de la història clínica general, la informació necessària per planificar un tractament ortopodològic.
- Dissenyar i aplicar un pla de tractament ortopodològic per a cadascuna de les alteracions morfològiques i funcionals del peu.
- Relacionar i modificar el comportament biomecànic de l'extremitat inferior amb l'aplicació d'elements ortèsics plantars.
- Promoure el a salut del peu, mitjançant mètodes correctius o pal·latius ortopodològics, adequats per a cada etapa de la vida.
- Transmetre informació al pacient i/o la família respecte al pla de tractament proposat, exposant les seves avantatges i inconvenients.
- Seleccionar d'acord a la patologia existent, els materials i tècniques a aplicar, per garantir una major efectivitat del tractament.
- Identificar els errors més habituals que es poden produïren el disseny i confecció en un suport plantar.
- Seleccionar les ajudes de la marxa segons les seves propietats.
- Desenvolupar l'habilitat necessària per confeccionar els diferents tipus de suport plantar.
- Desenvolupar l'habilitat necessària per confeccionar els diferents elements (element supinador mitjà, elements pronador total, element de contenció lateral total, element mitjà medial, un subtalar, supinador posterior extern, supinador posterior intern i l'element estabilitzador anterior), que componen un suport plantar.
- Desenvolupar l'habilitat necessària per confeccionar qual se vol tipus de silicona, en funció de la patologia del peu.
- Desenvolupar l'habilitat i destresa en l'ús d'instrumental, material i maquinària emprats per a la confecció i aplicació de tractaments ortopodològics. Concepte general d'ortopèdia. El taller ortopodològic. Tecnologia de materials terapèutics ortopodològic.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. HISTÒRIA CLÍNICA EN ORTOPODOLOGIA (6 h)(TEMES 1-2)

TEMA 1 Història clínica en Ortopodologia. Exploració en estàtica i en dinàmica en l'adult. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic previs a l'aplicació del tractament ortopodològic.

TEMA 2

Història clínica en Ortopodologia en el nen. Exploració en estàtica i en dinàmica en el nen. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic previs a l'aplicació del tractament ortopodològic. Evolució de la petjada plantar al nen elements d'interès ortopodològic.

2. TRATAMIENTOS ORTOPODOLÓGICOS CON S. PLANTAR DE DIFERENTES ELEMENTOS (4h)(TEMA 3-4)

TEMA 3: Definició d'element. Alternatives en els tractaments ortopodològics.

TEMA 4. Paràmetres d'interès a l'hora de confeccionar un suport plantar. Valoració. Errors més freqüents.

3. ALTERNATIVAS ORTOPODOLÓGICAS EN LAS DISFUNCIONES DEL COMPLEJO ARTICULAR TIBIO-PERONEO-ASTRAGALINO (8h) (TEMAS 5-6-7)

TEMA 5. Tractament ortopodològic del peu valg l'adult. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic estàtica i dinàmicament. Estudi biomecànic dels element ortèsics que intervenen en el tractament. Reducció ortopodològica de l'estrès en valg del mig peu. Acció propioceptiva del tractament ortopodològic. Valoració del tractament a curt i llarg termini. Modificacions del tractament aplicat.

TEMA 6. Tractament ortopodològic del peu var l'adult. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic estàtica i dinàmicament. Estudi biomecànic dels element ortèsics que intervenen en el tractament. Reducció ortopodològica de l'estrès en var del medi peu. Acció propioceptiva del tractament ortopodològic. Valoració del tractament a curt i llarg termini. Modificacions del tractament aplicat.

TEMA 7. Peu cavo yatrogénico. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic està

4. TRATAMIENTOS ORTOPODOLÓGICOS EN LAS DEFORMIDADES MORFOLÓGICAS Y FUNCIONALES DEL ANTEPIE (8h)(TEMES 8-9-10)

TEMA 8. Tractament ortopodològic de les alteracions morfològiques i funcionals del primer ràdio. Hallux valgus incipient. Hallux valgus insaturat. Hallux flexus. Insuficiència del primer ràdio. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Disseny del pla de tractament provisional i definitiu.

TEMA 9. Tractament ortopodològic de les alteracions funcionals i de les desviacions dels radis centrals. Metatarsàlgia Neuroma de Morton. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Radiografia. Disseny del pla de tractament provisional i definitiu.

TEMA 10. Malaltia de Köhler. Insuficiència dels radis centrals. Fractura espontània de Deutchalander. Dits en urpa proximal i distal. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Radiografia. Disseny del pla de tractament provisional i definitiu.

5. DISIMETRÍAS (6h) (TEMA 11)

TEMA 11. Definició de dissimetria. Protocol d'actuació. Exploració i proves en un pacient que presenta una dissimetria. Valoració dels paràmetres d'interès ortopodològic estàtica i dinàmicament. Estudi biomecànic dels element ortèsics que intervenen en el tractament. Compensació de les dissimetries virtuals. Compensació de les dissimetries reals. Materials. Metodologia de treball. Comprovació de l'element compensador dels elements ortèsics. Modificacions en el calçat.

6. SISTEMA CALCÁNEO AQUÍLEO PLANTAR-TALALGIAS. ALTERNATIVAS DE TRATAMIENTOS ORTOPODOLÓGICOS (8h)(TEMES 12-13-14)

TEMA 12. Exostosi de Haglund. Esperó de calcani. Definició. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics, Radiografia. Disseny i aplicació del pla de tractament provisional i definitiu.

TEMA 13. Fascitis plantar. Malaltia de Ledherhouse. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Disseny i aplicació del pla de tractament provisional i definitiu.

7. ORTESIOLOGÍA (10h) (TEMA 15-16-17-18)

TEMA 15. Ortesiología. Definició. Consideracions prèvies a l'aplicació d'un tractament amb ortesi dígit-metatarsal. Paràmetres anàtomo-fisiològics que comprometen l'avantpeu. Acció biomecànica de la ortesis funcional. Materials susceptibles de ser aplicats en les patologies de l'avantpeu. Metodologia i tècnica de confecció.

TEMA 16. Descripció dels diferents tipus d'elements ortèsics. Localització. Efecte biomecànic. Aplicació terapèutica Tipus d'ortesis digital per a determinades patologies. Definició. Alternatives de tractament. Hallux valgus, H. hiperextensus, H. varus, H. flexus, dits en urpa, clinodactilias, quintus varus (galindó de sastre) i Metatarsàlgies.

TEMA 17. Tractament ortopodològic de les alteracions congènites de l'avantpeu. Clinodactilias. Amelias digitals. Sindactílies. Polidactilias. Supractus de Stracker.

TEMA 18. Com valorar l'efectivitat d'una ortesis. Errors més freqüents. Reparació de les mateixes.

**8. TRATAMIENTO ORTOPODOLÓGICO DE LAS LESIONES PRODUCIDAS POR ENFERMEDADES SISTÉMICAS. PIE DE RIESGO. PLAN DE ACTUACIÓN PREVENTIVA Y PLAN DE URGENCIAS (6h)
(TEMA 19-20-21)**

TEMA 19. Peu diabètic. Peu vascular. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Disseny del pla de tractament provisional i definitiu.

TEMA 20. Peu reumàtic. Valoració dels paràmetres clínics d'interès ortopodològics. Disseny del pla de tractament provisional i definitiu.

TEMA 21. Epidermòlisi Bullosa. Definició. Etiologia. Lesions més freqüents. Tractament ortopodològic.

**9. CONTENIDOS PRACTICOS.PROGRAMA DE PRÁCTICAS EN TALLER (L) 26 H CONTENIDOS PRACTICOS.PROGRAMA DE PRÁCTICAS EN TALLER (L) 26 H
(PRACTICA L 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12)**

Pràctica 1. Història clínica en ortopodologia.

Pràctica 2: Confecció de diferents elements amb suro sintètic.

Pràctica 3: Confecció d'un suport plantar per a un peu valg amb elements i confecció tècnica americana

Pràctica 4: Confecció d'un suport plantar per a un peu var amb elements i tècnica americana.

Pràctica 5: Confecció d'un suport plantar per a una dissimetria.

Pràctica 6: Confecció d'una fèrula funcional del 1r dit.

Pràctica 8: Confecció d'una placa de ADD.

Pràctica 9: Silicones per a diferents tipus de patologies.

Pràctica 10: Silicones per a diferents tipus de patologies.

Practica 11: Silicones per a diferents tipus de patologies.

Pràctica 12: Confecció d'un suport plantar per un peu diabètic.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	58,00	100
Pràctiques en laboratori	26,00	100
Pràctiques en aula	4,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	7,00	0
Elaboració de treballs individuals	2,00	0
Estudi i treball autònom	23,00	0
Lectures de material complementari	2,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	2,00	0
Preparació de classes de teoria	7,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	10,00	0
Resolució de casos pràctics	5,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT**8.1 CLASSES DE MODALITAT PRESENCIAL TEÒRICA (A T0 - 58 h) :**

Per a dur a terme el procés d'ensenyança - aprenentatge de l'assignatura s'utilitzaran distints mètodes docents, buscant un equilibri entre mètodes tradicionals i innovadors i s'hauran de potenciar aquelles metodologies que permeten obtenir, en millors condicions, els objectius formatius i les competències de l'assignatura.

-Explicació teòrica al grup T0 d'alumnes matriculats (n) , del contingut de les unitats didàctiques, per mitjà de sessions expositives, explicatives y/o demostratives a càrrec del professor. - L'alumne podrà accedir al contingut de les sessions de classe a través de l'Aula Virtual (A.V) , en el mòdul " **documentos** ".

La programació quedarà establida en l'OCA del curs corresponent. .

- D'altra banda, en les últimes UNITATS es podran emprar les tècniques de **role-playing** (com a activitats complementàries de la lliçó magistral) , on l'alumnat tindrà molts més coneixement consolidats per a poder-la portar-la a cap.

8.2 MODALITAT PRESENCIAL PRÀCTIC (L1,L2,L3,L4) (26h x L) :

- La realització de les pràctiques (**L**) és fonamental perquè los/as alumnos/as adquirisquen destreses i procediments rellevants en l'assignatura. Estes pràctiques es realitzaren en el taller ubicat en l'aula B0, en horari de 10-11h. de dilluns a divendres.(Veure OCA)
- Es deu de respectar el grup assignat i l'assistència a estes pràctiques L serà de caràcter **OBLIGATORI** per a **tots** els alumnes matriculats. Únicament es permetrà com a màxim **2 absències justificades**.
- La distribució dels alumnes en els grups **L1, L2, L3,L4** serà la que assigne la secretaria del FIP i el seu nombre total (n/4) per grup.
- Per taller entenem un lloc on es treballa, s'elabora i es transforma quelcom per a ser utilitzat, des del punt de vista pedagògic, permet un aprendre haciendo , sent l'alumnat el centre de l'acció, al permetre per mitjà de l'execució el seu autoaprenentatge.
- Les **pràctiques L** representa un pilar bàsic per a la docència de podologia al permetre el desenrotllament d'habilitats, destreses i aptituds necessàries per a aconseguir una correcta qualificació professional. Amb ell es pretén refermar els coneixements assimilats en les classes teòriques (s'intentara coordinar al màxim el contingut de la T0 i el desenrotllament de les **L**) , el domini de tècniques específiques i el desenrotllament d'estratègies generals de resolució de problemes i casos pràctics.
- La metodologia docent utilitzada en les **practiques L** serà el següent: el/la professor/a distribuirà un guió amb els continguts, objectius i passos que s'ha de seguir en la realització dels exercicis. Després d'açò, es farà una demostració per mitjà d'un exemple, ja siga in situ, o bé per mitjà d'un vídeo.
- Posteriorment, es procedirà al desenrotllament el contingut de la **PRÀCTICA** per part del/la alumno/a. Cada sessió tindrà una duració de **2 hores**, l'última mitja hora del taller es destinarà, a exposar, per part de l'alumnat, les diferents dificultats que s'ha trobat a l'hora de realitzar el taller en qüestió. Son **OBLIGATORI**. **Si no es realitzen les pràctiques es podrà donar l'assignatura com suspesa. Es valorarà positivament la puntualitat. Si s'arriba més de 30 minuts tard el professor es pot negar a que l'alumne realitzi la pràctica**
- En algunes sessions serà de gran ajuda utilitzar la denominada tempestat d'idees (**brainstorming**) , ens servirà com a ferramenta de treball grupal, on facilitarà el sorgiment de noves idees sobre un tema o problema determinat.
- D'una altra, la instrucció indirecta i interactiva, amb proposició de situacions, casos i qüestions didàctiques on l'alumnat responguen al què, com, quan, on, etc., en algunes unitats didàctiques s'utilitzarà el sistema de pissarra interactiva (**educlick**) , que hem descrit en l'apartat de mitjans i recursos didàctics.
- Cada grup d'estudiants triarà un membre com a representant perquè actue com a interlocutor amb el professorat responsable. Este representant assumirà les tasques de coordinació i treball en equip.

Respecte al vestit i presència, l'alumnat haurà de seguir les normes de **SEGURIDAD, UNIFORMITAT i ASPECTE PERSONAL** exigides per la Facultat de d'Infermeria i Podologia de València (FIP) En este sentit, l'alumnat haurà d'acudir amb pijama y/o bata de treball, i es portarà la targeta identificativa facilitada per la FIP en un lloc visible

8.3. MODALITAT PRESENCIAL SEMINARI (P) :

Sessions monogràfiques supervisades amb participació compartida de professors, invitats externs i estudiants. - Estaran formats per grups (A P1, A P 2) (N/2) d'alumnos/as, on s'exercitaren resolucions de casos clínics, actuacions pràctiques, en definitiva, plantejar i resoldre qüestions que reflectisquen la realitat dels problemes que el podòleg ha de resoldre en l'exercici de la seua professió. - En l'assignatura d'ORTOPODOLOGÍA III, es realitzaren seminaris de dos hores de duració. Els seminaris constaran d'una primera part, que tindrà una duració de 30 minuts, on se li facilitarà a l'alumne/a, material, bibliografia i el que és necessari per a resoldre el cas clínic. - El restant es dividirà de la següent manera, durant 1 hora serà un treball totalment individual on l'alumne haurà de posar en pràctica els seus coneixements del tema en qüestió, per a poder dur a terme el desenrotllament del cas. L'última mitja hora s'emprarà per a resoldre en classe el cas clínic entre tot l'alumnat per mitjà de la tècnica de (brainstorming) tempestat d'idees, que hem citat en el capítol anterior. On cada alumne/a serà participe, aportant idees, destreses i coneixements, que ha anat adquirint durant el desenrotllament de l'assignatura. L'objectiu és unificar criteris i establir unes pautes per a determinar la solució del cas plantejat.

8.4. MODALITAT DOCENT (TUTORIES) (U) : (U1- U2) 2 h : S'ESTABLIRAN TUTORIES DE TRES TIPUS:

1. TUTORIES EN GRUP (N/4) ENTRE 20 - 25 ALUMNES: Es tractarà de resoldre els dubtes i dificultats trobades pels alumnes. Supervisar els projectes personals dels estudiants i guiar activitats acadèmiques complementàries a la classe.
2. TUTORIES PERSONALITZADES: Supervisar els projectes personals dels estudiants i ampliar o aprofundir la informació aportada en altres situacions d'aprenentatge
3. TUTORIES VIRTUALS: Disponible per a tots els alumnes matriculats a través del correu electrònic de la universitat.

8.5. MODALITAT DOCENT NO PRESENCIAL :

L os/as estudiants matriculats en ORTOPODOLOGÍA III, disposen de 59,2 hores NO PRESENCIALS, que hauran de distribuir-se per a:

- La preparació d'una valoració final. Prova objectiva
- **L'examen pràctic.**
- L'elaboració de la memòria de pràctiques i el treball individual realitzat en els diferents L.L'extensió de la memòria ha de tindre un mínim de 10 pàgines i un màxim de 20 pàgines grandària Din A4 mecanografiades a doble espai i per una sola cara o en còpia digital. S'haurà d'entregar al finalitzar el curs.
- Per a finalitzar el/la estudiant ha d'entregar al final del curs tot el treball realitzat en les pràctiques L; els diferents suports plantares confeccionats, els patrons i les silicones. Així, doncs, el docent podrà valorar la capacitat, la destresa, creativitat, disseny, habilitat per a treballar de forma autònoma i realitzar y/o elaborar qualsevol tipus de tractament ortopodològic. Treball final d'assignatura, en grups formats de 3-4 alumne/as, la temàtica dels treballs s'exposarà en l'A.V, i la distribució dels temes es farà per elecció entre els distints grups. Els treballs seran exposats en classe per tots els components del grup, per a la seua avaluació corresponent. Serà obligatòria la participació de tots els alumnes matriculats.

AVALUACIÓ

En primer lloc, es realitzarà una avaluació sense efectes de qualificació amb dos components:

- a) Avaluació predictiva o diagnòstica. En la primera sessió de classe es realitzaran una sèrie de preguntes curtes per a sondejar el nivell de coneixements assimilats a partir de les assignatures Ortopodologia I i Ortopodologia II.
- b) Avaluació del procés d'aprenentatge. Al llarg de les successives sessions de classe expositiva (modalitat «T»), al final d'aquestes, es dedicaran uns minuts per a plantejar una sèrie de preguntes curtes sobre els aspectes més rellevants del contingut impartit.

Per a l'avaluació amb efectes de qualificació es tindrà en compte el que a continuació s'exposa.

A) Examen teòric sobre els continguts exposats en les sessions expositives.

Aquest examen consistirà en una prova objectiva basada en 4 casos clínics. Suposarà el **70% de la qualificació final**, és a dir, fins a un màxim de **7 punts**, sent necessari una qualificació de 4 o més punts per a considerar-se superada.

B) Examen de les pràctiques realitzades en el taller d'Ortopodologia S4(pràctiques «L»).(1,5 punts)

L'examen consistirà en la demostració d'habilitats per a la confecció d'un suport plantar mitjançant un motle i l'elaboració d'un determinat tipus de silicona per a abordar el tractament d'una patologia concreta. Tant l'exercici de suport plantar com el de la silicona que es vaja a elaborar, s'assignarà aleatòriament a l'alumnat sobre la base de les **12 pràctiques «L»** realitzades durant el desenvolupament de l'assignatura.

Aquesta part suposarà el **15%** de la qualificació final, és a dir entre 0 i 1,5 punts. Per al càlcul de la puntuació es tindrà en compte una rúbrica que l'alumnat tindrà a la seua disposició a l'Aula Virtual de l'assignatura. Per a **superar l'examen pràctic s'ha d'aconseguir almenys 1 punt**.

Per a poder presentar-se a aquesta part pràctica, l'alumnat ha de comptar amb el 100% d'assistència a les pràctiques «L». En cas contrari, la puntuació obtinguda en aquesta part serà de 0 punts.

C) Memòria i treballs realitzats en el taller de Ortopodologia.(1 punts)

La memòria elaborada arran de les pràctiques «L» comptabilitzarà fins a un màxim de **0,5 punts**.

El conjunt de plantilles elaborades durant les pràctiques «L» es qualificarà amb un màxim de **0,5 punts**.

D) Treball de fi d'assignatura.

L'exposició del treball basat sobre un cas clínic es puntuarà amb un màxim de **0,5 punts**.

Per a l'obtenció de la qualificació definitiva és necessari haver obtingut almenys un **4 en l'examen teòric (A)** i un **1 en l'examen de pràctic (B)**. En cas de superar-se totes dues parts, se sumaran les puntuacions de la memòria i treballs realitzats en el taller de Ortopodologia i el treball de fi d'assignatura.

En el cas de no superar alguna de les parts imprescindibles: la part teòrica (A) o la part de l'examen pràctic (B), en l'acta es reflectirà la part suspesa. La qualificació de la part aprovada es guarda per a la segona convocatòria.

En el cas de no superar tant la part teòrica (A) com la part de l'examen pràctic (B), en l'acta es reflectirà la nota màxima suspesa.

Per a la segona convocatòria se seguirà el mateix procés que per a la primera convocatòria, sempre que s'haja assistit al 100% de les pràctiques «L» al llarg del desenvolupament de l'assignatura, atès que no és possible la recuperació de les absències.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Alcántara E, Ferrandis R, Forner A, García Belenguer A. Guía de recomendaciones para el diseño, selección y uso del calzado para personas mayores. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales. Instituto Nacional de Servicios Sociales; 1998.
- Berthe A, Dotte P. Les ambulations et les aides de marche en traumatologie. Paris: Masson; 1987.
- Burger-Wagner A. Rééducation en orthopédie pédiatrique. Paris: Masson; 1991.

Complementàries

- Kevin A. Kirby. Foot and lower extremity biomechanics. (A Ten Year Collection of Precision Intricast Newsletters). Payson: Precision Intricast; 1997-2002.
- Ximeno L. Actualizaciones en técnica ortopédica. Barcelona: Masson; 2001.
- Lavigne A, Noviel D. Etude clinique du pied et thérapeutique par orthèse. Paris: Masson; 1992.
- Lelievre J, Lelièvre J.F. Patología del pie. 4ª ed. Barcelona: Toray-Masson; 1982.
- Levy AE, Cortes JM. Ortopodología y aparato locomotor. Barcelona: Masson; 2003.
- McRae R. Exploración clínica ortopédica. 5ªed. Madrid, Barcelona: Elsevier; 2005.
- Moreno de la Fuente JL. Podología general y biomecánica. 2ªed. Barcelona: Masson; 2009.
- Pérez Casas A, Bengoechea González ME. Anatomía funcional del aparato locomotor: Teoría de bases anatómicas y biomecánicas de la traumatología y ortopedia. 10ª ed. Madrid: Graficas Summa; 2001.
- Philips JW. The functional foot orthosis. Edinburg: Churxhill Lingstone; 1995.
- Rodríguez E. Ortopodología aplicada: experiencias. Barcelona: Podoespecial; 1979.
- R. L.Valmassy. Clinical biomechanics of the lower extremities. EE.UU; Mosby-Year Book; 1996.
- Root ML. Normal and abnormal function of the foot (volume II). Los Angeles: Clinical Biomechanics Corporation; 1997.

- Valenti V. ortesis del pie: tratamiento ortésico de las alteraciones biomecánicas de la marcha. Buenos Aires: Medica Panamericana; 1987.
- Viladot Pericé R. Ortesis y prótesis del aparato locomotor. Vol. 1 y 2.1. Barcelona: Masson; 1985-1992.
- Viladot Pericé R. Patología del antepié. 4ªed. Barcelona: Springer Ibérica; 2001.
- Viladot Pericé A. Quince lecciones sobre patología del pie. 2ªed. Barcelona: Springer Ibérica; 2000.
- Baumgartner Stinus H. Tratamiento ortésico-protésico del pie. Barcelona: Masson; 1997.
- Instituto Biomecánico de Valencia. Biomecánica de la marcha humana normal y patológica. Generalitat Valenciana: Conselleria de Sanitat i Consum, 1993.
- Michaud TC. Foot orthoses and other forms of conservative foot care. 2ª ed. Williams & Wilkins: Baltimore; 1995.
- Pérez Lahuerta C. Ortopedia básica del pie. Elx: Cooperativa Gráfica Fotoimprés; 1984.
- Salter RB. Trastornos y lesiones del sistema musculoesquelético: introducción a la ortopedia, fracturas y lesiones. 3ª ed. Barcelona: Masson; 2000.
- Vera P, Hoyos J. Biomecánica del aparato locomotor. Madrid: Instituto de Biomecánica de Valencia; 1985.

REVISTAS CIENTÍFICAS DE PODOLOGÍA

En lengua española:

- El Preu. Revista de Podología. Colegio Oficial de Podólogos de Cataluña.
- Revista de Biomecánica. Instituto de Biomecánica de Valencia.
- Revista Podología Argentina.

Internacionales:

- Australasian Journal of Podiatric Medicine.
- Clinics in Podiatric Medicine and Surgery.
- Foot and Ankle.
- Foot and Ankle Clinics.
- Journal of Biomechanics.
- Journal of Foot & Ankle Surgery.
- Journal of Prosthetics and Orthotics.
- Journal of the American Podiatric Medical Association.
- Podiatry Today.
- Claustre J, Simón L. Pathologie des orteils. París: Masson; 1985.
- Céspedes T, Dorca A, Datsira N, Ortega MJ, Rodricio E. Elementos ortésicos en el antepié. Barcelona: Textos docentes U.B; 1994.
- Goldcher A. Podologie. Paris: Masson; 1997.
- Giannestras NJ. Trastornos del pie. Barcelona: Salvat Editores; 1983.
- Kapandji IA. Fisiología articular: esquemas comentados de mecánica humana. T.2: Miembro inferior. 5ª ed. Madrid: Médica Panamericana; 1998.
- Hunter S, Dolan MG, Davis JM. Foot orthotics in therapy and sport. England: Human Kinetics; 1995.
- Instituto Biomecánico de Valencia. Biomecánica de la marcha humana normal y patológica. Generalitat Valenciana: Conselleria de Sanitat i consum; 1993.